

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Από το αγρόκτημα στο τραπέζι: η τοπική και περιφερειακή διάσταση»

(2021/C 37/04)

Εισηγητής: ο κ. Guido MILANA (IT/PES), δημοτικός σύμβουλος Olevano Romano (Ρώμη)

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. χαιρετίζει θερμά τη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» (εφεξής η «στρατηγική»), η οποία μαζί με τη «Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030»⁽¹⁾, βρίσκεται στο επίκεντρο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας⁽²⁾ και είναι απολύτως αναγκαία για να καταστεί η Ευρώπη η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος έως το 2050. Επισημαίνει ότι οι εν λόγω δύο στρατηγικές πρέπει να συνδυαστούν πλήρως προκειμένου να περιοριστούν οι επιπτώσεις των συστημάτων τροφίμων στο κλίμα, το βιώσιμο περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα μέσω της βελτίωσης της υγείας του εδάφους, της διατήρησης των επικονιαστών και της χρήσης των βιολογικών πόρων με στόχο την ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτινων πόρων και των οικοσυστημάτων και με ταυτόχρονο μέλημα την ασφάλεια και την υγιεινή των τροφίμων. Οι προαναφερθείσες στρατηγικές πρέπει επίσης να συμβάλουν στην επίλυση του προβλήματος της απερίημωσης των αγροτικών περιοχών. Θεωρεί δε ότι η επισιτιστική αυτάρκεια της ΕΕ αποτελεί εξίσου στρατηγικό ζήτημα και συνεπάγεται τη διατήρηση της παραγωγικής της ικανότητας, κάτι που καθιστά αναγκαία την επαρκή υποστήριξη από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

2. τονίζει την ανάγκη ύπαρξης συνοχής μεταξύ των διαφόρων τομέων που σχετίζονται με τα προϊόντα διατροφής, όπως η γεωργία, η κτηνοτροφία, η δασοκομία, η αλιεία και οι θαλάσσιες υποθέσεις, αφενός, και των πολιτικών στους τομείς του περιβάλλοντος, της ενέργειας και της υγείας, των καταναλωτών, της παραγωγής, της απασχόλησης, της αγροτικής ανάπτυξης και των δασικών πολιτικών, αφετέρου, μέσω της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, ούτως ώστε η λήψη συντονισμένων μέτρων σε ευρωπαϊκό επίπεδο να μπορεί να προωθήσει, και όχι να παρεμποδίσει, την υλοποίηση της στρατηγικής για την επίτευξη φιλόδοξων και κοινών μεταρρυθμιστικών στόχων. Η συμβολή τόσο των τοπικών όσο και των αγροτικών κοινοτήτων πρέπει να αναγνωριστεί καλύτερα και να ενσωματωθεί στις πολιτικές. Η ανασύνδεση της πολιτισμικής ταυτότητας των περιφερειών με τα οικοσυστήματα είναι απολύτως αναγκαία.

3. υπογραμμίζει ότι η πανδημία COVID-19 κατέστησε εξαιρετικά προφανείς τις σχέσεις αλληλεξάρτησης μεταξύ της υγείας, των οικοσυστημάτων, των αλυσίδων εφοδιασμού, των προτύπων κατανάλωσης και των ορίων του πλανήτη μας. Η σημερινή πανδημία δεν είναι παρά ένα παράδειγμα. Η αυξανόμενη συχνότητα με την οποία εμφανίζονται ξηρασίες, πλημμύρες, δασικές πυρκαγιές και νέοι επιβλαβείς οργανισμοί μάς υπενθυμίζουν διαρκώς ότι το σύστημα τροφίμων μας απειλείται και πρέπει να καταστεί περισσότερο βιώσιμο και ανθεκτικό προκειμένου να είναι σε θέση να λειτουργεί υπό οποιεσδήποτε συνθήκες και να εφοδιάζει τους πολίτες με υγιεινά τρόφιμα σε επαρκείς ποσότητες και σε προσιτές τιμές.

4. επισημαίνει ότι η βιώσιμη γεωργία δεν θα μπορέσει να αναπτυχθεί, εάν η ΕΕ συνεχίσει, αφενός, να εισάγει γεωργικά προϊόντα που δεν συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα παραγωγής και σε χαμηλές τιμές που ανταγωνίζονται αθέμιτα τις ευρωπαϊκές αλυσίδες παραγωγής και, αφετέρου, να εξαγάγει τα πλεονάσματά της σε τιμές κάτω από το ευρωπαϊκό κόστος παραγωγής. Ζητεί την επείγουσα θέσπιση νέων, πιο δίκαιων και περισσότερο αλληλέγγυων, πολυμερών κανόνων προκειμένου οι παραγωγοί της ΕΕ να μην βρίσκονται σε μειονεκτική θέση όσον αφορά την οικονομική βιωσιμότητα των εκμεταλλεύσεών τους. Ευελπιστεί ότι αυτή η νέα προσέγγιση θα στραφεί προς την ενίσχυση τόσο των οικονομικών προοπτικών των παραγωγών όσο και των δεσμών μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών, καθώς και προς την υποστήριξη διαφοροποιημένων και εναλλακτικών ή συμπληρωματικών συστημάτων τροφίμων έναντι των συμβατικών συστημάτων παραγωγής. Προσβλέπει δε σε δικαιότερη ανακατανομή της παραγόμενης αξίας, με στόχο την καλύτερη ανταμοιβή των παραγωγών που παρέχουν ποιοτικά δημόσια αγαθά και υπηρεσίες οικοσυστήματος.

⁽¹⁾ COM(2020) 380 final.

⁽²⁾ COM(2019) 640 final.

5. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εφαρμόσει με συνεπή τρόπο τους υφιστάμενους δείκτες (π.χ. το σύνολο δεικτών για τους ΣΒΑ) για την παρακολούθηση της προόδου που σημειώνεται όσον αφορά την επίτευξη του στόχου της ενοποίησης της βιώσιμης παραγωγής τροφίμων, των οικοσυστημικών υπηρεσιών και των δίκαιων οικονομικών προοπτικών για τους αγρότες και τους λοιπούς εργαζομένους σε διάφορες τομειακές πολιτικές. Η θέσπιση νέων δεικτών κρίνεται σκόπιμη μόνον για τους τομείς οι οποίοι δεν καλύπτονται επαρκώς μέχρι σήμερα. Προκρίνει δε την ενεργό συμμετοχή όλων των συντελεστών του συστήματος τροφίμων στην παρακολούθηση και την αξιολόγηση της εφαρμογής της στρατηγικής·

6. προσβλέπει στην αναγνώριση και την υποστήριξη του ρόλου των δήμων και των περιφερειών ως σημαντικών συντελεστών της επισιτιστικής μετάβασης. Μεταξύ των λοιπών καθηκόντων της, η ΕτΠ αποτελεί δεξαμενή γνώσεων σχετικών με τις πρακτικές των ευρωπαϊκών δήμων και περιφερειών και μπορεί, ως εκ τούτου, να καταστεί σημαντικός παράγοντας διαμεσολάβησης στην επικοινωνία και την αμοιβαία μάθηση μεταξύ των διαφόρων διοικητικών επιπέδων. Στο πλαίσιο της εφαρμογής και της χάραξης της μελλοντικής κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ), είναι απολύτως αναγκαίοι οι ευρωπαϊκές περιφέρειες να είναι σε θέση να συνεχίσουν να επιτελούν τη λειτουργία τους ως διαχειριστικές αρχές, προκειμένου να υποστηρίξουν τις μεταβάσεις που προβλέπονται στη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» όσο το δυνατόν πλησιέστερα στην κάθε εδαφική επικράτεια και να διασφαλίσουν ότι τα μελλοντικά στρατηγικά σχέδια ανταποκρίνονται στις τοπικές ανάγκες. Εν προκειμένω, θα είναι θεμελιώδους σημασία η περιφερειοποίηση του πρώτου πυλώνα στα στρατηγικά σχέδια, ούτως ώστε να γίνει διαχείριση των οικολογικών προγραμμάτων ως σημαντικών μέσων που θα συνοδεύουν την υλοποίηση της στρατηγικής, κατά τρόπο σύμφωνο με τις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε περιφέρειας·

Στήριξη των παραγωγών, προώθηση βραχειών και διαφανών αλυσίδων εφοδιασμού τροφίμων

7. συνιστά την προσεκτικότερη παρακολούθηση των τάσεων συγκέντρωσης γαιών προς όφελος της γεωργικής βιομηχανίας, της αύξησης της τιμής της γης, της εγκατάλειψης γης σε περιθωριακές ζώνες και της επακόλουθης απώλειας γεωργικών εκτάσεων που υφίστανται οι μικροί και μεσαίοι καλλιεργητές και οι νέοι γεωργοί. Προκρίνει, ως εκ τούτου, την τροποποίηση των υφιστάμενων μέσων της ΚΓΠ —όπως, λόγου χάρη, ένα σημαντικό ανώτατο όριο των άμσων ενισχύσεων ανά εκμετάλλευση— με μέλημα τη διευκόλυνση της πρόσβασης των τοπικών γεωργικών εκμεταλλεύσεων μικρού και μεσαίου μεγέθους και των νέων οικολόγων-αγροτών σε γεωργικές εκτάσεις, είτε μεμονωμένα είτε συλλογικά, με παράλληλη αποφυγή της μείωσης του αριθμού των ενεργών γεωργών. Επίσης, συνιστά τη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ οικονομίας και οικολογίας στο πλαίσιο της ΚΓΠ και ενθαρρύνει τη χρήση ανακτώμενων υδάτων για την άρδευση ζωνών με λειψυδρία, καθώς και την προώθηση της αγροδασοκομίας·

8. συγχαίρει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη μέριμνά της να ενισχύσει τη βιολογική καλλιέργεια και για την πρόθεσή της να της διαθέσει, μετά από εκτίμηση αντικτύπου, τουλάχιστον το 25 % της γεωργικής γης της ΕΕ έως το 2030, και τη σημαντική αύξηση της βιολογικής υδατοκαλλιέργειας· προτρέπει δε την Επιτροπή να αξιολογήσει και άλλα συστήματα γεωργίας και παραγωγής με παρεμφερή περιβαλλοντικά οφέλη. Εν προκειμένω, συνιστά την εξέταση και την υποστήριξη του ρόλου των τοπικών και των περιφερειακών εδαφικών πολιτικών ως μέσου διαφύλαξης και αύξησης των εκτάσεων βιολογικής παραγωγής που σχετίζονται με μια ολοκληρωμένη γεωργία ακριβείας η οποία μεριμνά για την εξοικονόμηση των περιβαλλοντικών πόρων, με τη βοήθεια προγραμμάτων όπως οι τοπικές πολιτικές στον τομέα των τροφίμων (συμπεριλαμβανομένων των λεγόμενων βιοπεριοχών, των οικοπεριφερειών, των βιοπεριφερειών^(*) κ.ά.) και οι διαδικασίες κατάρτισης. Ευελπιστεί ότι η μετάβαση, στο πλαίσιο της ΚΓΠ, θα συμβαδίζει με την εξέλιξη της κατανάλωσης οικολογικών προϊόντων. Ζητεί, επιπλέον, τη λήψη μέτρων εστιασμένων στη διάρθρωση ολόκληρου του βιολογικού τομέα, και όχι μόνο στην ανάπτυξη της παραγωγής, με στόχο να διαφυλαχθεί η προστιθέμενη αξία που συνδέεται με αυτή τη μέθοδο παραγωγής και μεταποίησης σε διάφορες τοπικές οντότητες. Επίσης, ζητεί να δοθούν κίνητρα για τον εξοπλισμό των δικτύων υδροδότησης με μέλημα την τροφοδότηση των παραγωγών βιολογικών προϊόντων με νερό συμβατό προς τη νομοθεσία·

9. συνιστά να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στις βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού τροφίμων και να αναγνωριστεί η ποικιλομορφία των ευρωπαϊκών συστημάτων παραγωγής, συμπεριλαμβανομένων των εναλλακτικών συστημάτων παραγωγής που αποσκοπούν στην ενίσχυση τοπικών και περιφερειακών μορφών παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας, βασισμένων στη διατροφική αξία, την καλή διαβίωση των ζώων και την περιβαλλοντική ευεξία. Προκρίνει τη θέσπιση ευρωπαϊκού πλαισίου για την προώθηση και την ενίσχυση των βραχειών αλυσίδων εφοδιασμού, βάσει καινοτόμων και επιτυχημένων τοπικών πρακτικών. Ζητεί να διευκολυνθεί η στήριξη συλλογικών τοπικών έργων, στα οποία συμμετέχουν μεταποιητές, τοπικές αρχές, γεωργικές και δασικές εκμεταλλεύσεις, τοπικοί έμποροι και καταναλωτές, ενόψει της ανάπτυξης τοπικού εφοδιασμού τροφίμων. Ζητεί, επιπλέον, να υποστηριχθεί η διαφοροποίηση της τοπικής και περιφερειακής παραγωγής και μεταποίησης, η ανάπτυξη νέων τομέων (π.χ. φυτικές πρωτεΐνες, ιδίως ψυχανθή και τομείς ποιότητας, όπως οι μικροί σαρκώδεις καρποί, οι ξηροί καρποί με κέλυφος κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένης επίσης της αξιοποίησης των δευτερευουσών αλυσίδων που σχετίζονται με τα υποπροϊόντα και τα απορρίμματα, με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας στα διάφορα στάδια της αλυσίδας τροφίμων, εξετάζοντας παράλληλα τη δυνατότητα καθιέρωσης πιστοποίησης που θα καλύπτει τη βιώσιμη παραγωγή και θα περιλαμβάνει επίσης τη διαχείριση των υδάτων και του εδάφους· επισημαίνει, επ' αυτού, ότι οι έννοιες του «τοπικού» και του «περιφερειακού» θα πρέπει να εξετάζονται με γνώμονα το εκάστοτε προϊόν. Ως βασικές αρχές θα πρέπει να τεθούν το χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα του προϊόντος, η πρόληψη των περιττών μεταφορών και η βελτίωση των σχέσεων μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών·

(*) Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί η Βιοπεριφέρεια της Βαυαρίας 2012 που αποσκοπεί στην επίτευξη ποσοστού βιολογικών εκτάσεων ανερχόμενου σε 30 % έως το 2030 (Πηγή: *The Role of Local and Regional Authorities in making food systems more sustainable* [Ο ρόλος των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στη βελτίωση της βιωσιμότητας των συστημάτων τροφίμων], μελέτη που εκπονήθηκε για λογαριασμό της ΕτΠ).

10. αναγνωρίζει ότι η παρασκευή, η μεταποίηση, η λιανική πώληση, η συσκευασία και η μεταφορά των τροφίμων ευθύνονται για την ατμοσφαιρική ρύπανση, τη ρύπανση του εδάφους και των υδάτων και τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και έχουν εκτεταμένο αντίκτυπο στη βιοποικιλότητα. Προσβλέπει, ως εκ τούτου, στην αξιοποίηση των υποπροϊόντων με μέλημα ένα πρότυπο κυκλικής οικονομίας· θεωρεί δε επιτακτική ανάγκη, ακριβώς όπως και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, να ληφθούν τα ακόλουθα μέτρα:

- α) μείωση της συνολικής χρήσης και του κινδύνου από τα χημικά φυτοφάρμακα κατά 50 % και της χρήσης των πιο επικίνδυνων φυτοφαρμάκων (*) κατά 50 % έως το 2030, διασφαλίζοντας ότι προσφέρονται στους γεωργούς πραγματικές εναλλακτικές λύσεις που δεν θα περιορίζουν την παραγωγικότητά τους τόσο για τα φυτοφάρμακα όσο και για τις μεθόδους καλλιέργειας, παρέχοντας περισσότερους πόρους για έρευνα στον εν λόγω τομέα και επιταχύνοντας την πρόσβαση τους στην αγορά·
- β) μείωση των απωλειών θρεπτικών ουσιών τουλάχιστον κατά 50 %, χωρίς να επέλθει υποβάθμιση της γονιμότητας του εδάφους·
- γ) μείωση της χρήσης λιπασμάτων τουλάχιστον κατά 20 % έως το 2030·
- δ) μείωση των πωλήσεων αντιμικροβιακών φαρμάκων στην ΕΕ για τα εκτρεφόμενα ζώα και τις υδατοκαλλιέργειες κατά 50 % έως το 2030.
- ε) συνέχιση της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου για τις οποίες ευθύνονται ο γεωργικός τομέας και οι χρήσεις της γης, ιδίως υποξειδίου του αζώτου και μεθανίου —το οποίο προέρχεται σε πολύ μεγάλο βαθμό από την κτηνοτροφία, καθώς και από τη χρήση των ελωδών εκτάσεων για γεωργικούς σκοπούς—, συμβάλλοντας δεόντως στη διαδικασία που προβλέπεται από την ενωσιακή νομοθεσία για το κλίμα. Προς το σκοπό αυτό, καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δημοσιεύσει, το συντομότερο δυνατόν, ένα σχέδιο για το κλίμα με ορίζοντα το 2030, προκειμένου να αυξήσει τον στόχο μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως 50 ή 55 % σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 (°), εφαρμόζοντας ένα άρτιο σχέδιο υποστηριζόμενο από επαρκή οικονομικά μέσα·
- στ) αύξηση των ευρωπαϊκών χορτολιβαδικών εκτάσεων για την παραγωγή πρωτεϊνούχων ζωοτροφών στην Ευρώπη, με μείωση της ποσότητας εισαγόμενων ζωοτροφών και πρωτεϊνών που δεν πληρούν τα ευρωπαϊκά πρότυπα για το κλίμα και το περιβάλλον·

11. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο του μελλοντικού έργου της, να διενεργήσει εκτιμήσεις αντικτύπου σχετικές με τον τρόπο καθορισμού αριθμητικών στόχων. Οι χώρες, οι οποίες κάνουν χρήση μεγάλων ποσοτήτων αντιβιοτικών, χημικών φυτοπροστατευτικών προϊόντων και χημικών λιπασμάτων, κρίνεται σημαντικό να ενθαρρύνονται να μειώσουν τη χρήση τους περισσότερο απ' ό,τι οι χώρες με ήδη χαμηλά ποσοστά χρήσης·

12. προκρίνει τη διενέργεια διαφανών και κοινοποιήσιμων εκτιμήσεων αντικτύπου με σκοπό την παρακολούθηση των στόχων που επιτυγχάνονται μεσοπρόθεσμα και την επαναδιαπραγμάτευση των απαιτούμενων προσαρμογών σε συνεννόηση με τα κράτη μέλη, τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές και τους παράγοντες της γεωργικής βιομηχανίας·

13. συνιστά τη θέσπιση αυστηρότερων μέτρων για την καταπολέμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των πρακτικών εντατικής βιομηχανικής εκμετάλλευσης. Ζητεί να καταστεί υποχρεωτική σε επίπεδο ΕΕ η επίσημα πιστοποιημένη επισημάνση της καλής διαβίωσης των ζώων που προβλέπεται στη στρατηγική. Συνιστά τη σαφή και υποχρεωτική επισημάνση του τρόπου εκτροφής, η οποία θα καλύπτει τον κύκλο ζωής του ζώου, ώστε να δίνεται η δυνατότητα στους παραγωγούς να έχουν την αναγνώριση των πρακτικών τους και στους καταναλωτές να επιλέγουν τα προϊόντα σύμφωνα με τις επιθυμίες τους. Προτείνει τη σταδιακή και προγραμματισμένη μείωση της εκτροφής ζώων σε κλωβούς σε ολόκληρη την ΕΕ, μεταξύ άλλων μέσω της επιβολής ορίων πυκνότητας εκτρεφόμενων ζώων στις εν λόγω γεωργικές εκμεταλλεύσεις και της υποστήριξης της εκτατικής υδατοκαλλιέργειας. Ζητεί δε να τεθεί ένα ανώτατο όριο πυκνότητας ζώων στην εκμετάλλευση ως προϋπόθεση για την πρόσβαση στις ενισχύσεις της ΚΠΠ και να ενισχυθούν οι προϋποθέσεις της ΚΠΠ σχετικά με τους κανόνες για την καλή διαβίωση των ζώων·

14. ζητεί τα νέα οικολογικά προγράμματα να παρέχουν δίκαιη, υποχρεωτική, αποτελεσματική και ολοένα και πιο σημαντική ροή χρηματοδότησης για την προώθηση βιώσιμων μεθόδων παραγωγής που βελτιώνουν, μεταξύ άλλων, σημαντικά την παγίδευση διοξειδίου του άνθρακα (ανθρακοδεσμευτική γεωργία) από πλευράς γεωργών και δασοκαλλιεργητών, καθώς και τη βιοποικιλότητα. Υπενθυμίζει, ωστόσο, ότι τα γεωργοπεριβαλλοντικά και κλιματικά μέτρα του δεύτερου πυλώνα της ΚΠΠ αποδείχθηκαν μακράν το αποτελεσματικότερο μέτρο για τον οικολογικό προσανατολισμό της ΚΠΠ —τούτο σχετίζεται με την προσέγγιση «από τη βάση προς την κορυφή» που χρησιμοποιείται για τον καθορισμό των εν λόγω μέτρων σε περίπτωση περιφερειακής διαχείρισης. Ως εκ τούτου, αιτείται την αξιοποίηση των δυνατοτήτων ανακατανομής πόρων από τον πρώτο στον δεύτερο πυλώνα της ΚΠΠ, καθώς και τη συμμετοχή των περιφερειακών αρχών στη διαμόρφωση των οικολογικών καθεστώτων τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, προκειμένου να διασφαλιστεί μεγαλύτερη συνοχή και συμπληρωματικότητα μεταξύ των οικολογικών καθεστώτων και των γεωργοπεριβαλλοντικών και κλιματικών μέτρων και να συνεκτιμηθούν καλύτερα οι ανάγκες των εκάστοτε περιοχών. Εξάλλου,

(*) Πρόκειται για φυτοπροστατευτικά προϊόντα που περιέχουν δραστικές ουσίες οι οποίες πληρούν τα κριτήρια διαχωρισμού που ορίζονται στα σημεία 3.6.2. έως 3.8.2 του παραρτήματος II του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 309 της 24.11.2009, σ. 1) ή προσδιορίζονται ως υποψήφιες για υποκατάσταση σύμφωνα με τα κριτήρια του σημείου 4 του εν λόγω παραρτήματος.

(°) Το ίδιο αίτημα διατυπώθηκε επίσης στη γνωμοδότηση με θέμα *Ευρωπαϊκός νόμος για το κλίμα: καθορισμός του πλαισίου για την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας* [COR-2020/01361 — εισηγητής: Juan Moreno Bonilla (PPE/ES)] (ΕΕ C 324 της 1.10.2020, σ. 58).

συνιστά τη στήριξη μεθόδων εκτατικής κτηνοτροφίας με χαμηλότερο οικολογικό αντίκτυπο. Ενόψει της περιβαλλοντικής, οικονομικής και κοινωνικής εξισορρόπησης της βιωσιμότητας, οι αγρότες πρέπει να επιτρέπεται να αποζημιώνονται για τυχόν πρόσθετες δαπάνες που συνεπάγεται η αγροτική παραγωγή, μέσω ενωσιακών και εθνικών κονδυλίων·

15. κρίνει αναγκαίο, παράλληλα με τις αλλαγές στον γεωργικό τομέα, να επιταχυνθεί και η μετάβαση στη βιώσιμη ιχθυοπαραγωγή· συνιστά τη θέσπιση μέτρων για την προστασία και την ενίσχυση των αλιέων μικρής κλίμακας, όπως εκείνοι που εργάζονται με βιώσιμο τρόπο στις εξόχως απόκεντρες περιοχές, καθώς και για την καταπολέμηση της εντατικής εκτροφής ζώων σε κλωβούς και των φαινομένων παράνομης βιομηχανικής αλιείας και υπεραλίευσης, συμπεριλαμβανομένων επίσης καταλληλότερων μέτρων για την αναθεώρηση της κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΚΑΛΠ) και τις εμπορικές συμφωνίες·

16. προσβλέπει στην κατάρτιση προτάσεων για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και τη δημιουργία ενός δικτύου περιοχών στις οποίες θα απαγορεύεται κάθε μορφή αλιείας για επαρκές χρονικό διάστημα, με στόχο την αποτελεσματικότερη επίτευξη των στόχων εξισορρόπησης της χρήσης των αλιευτικών πόρων και της ικανότητας της θάλασσας να τους αναπαράγει. Ζητεί, επιπλέον, να στραφούν οι προσπάθειες προς την αποτελεσματικότερη εκπόνηση σχεδίων διαχείρισης της αλιείας στις πλέον ευαίσθητες από περιβαλλοντική άποψη περιοχές·

Διατροφικό περιβάλλον, καταπολέμηση της παχυσαρκίας, προώθηση της υπεύθυνης και συνετής κατανάλωσης υπενθυμίζει τη σημασία των διατροφικών επιλογών και συνηθειών των καταναλωτών ως θεμελιώδους παράγοντα αλλαγής του συστήματος τροφίμων

17. υπενθυμίζει τη σημασία των διατροφικών επιλογών και συνηθειών των καταναλωτών ως θεμελιώδους παράγοντα αλλαγής του συστήματος τροφίμων· επικροτεί την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να διευκολύνει τη μετάβαση σε μια υγιεινή και βιώσιμη διατροφή, σύμφωνα με το στόχο 12 του Θεματολογίου του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη⁽⁶⁾. Προτρέπει, συνεπώς, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εφαρμόσει μια δέσμη συνεκτικών μέτρων εστιασμένων στην προώθηση της μεσογειακής διατροφής, που θεωρείται αποδεδειγμένα υγιεινή, καθώς και προγραμμάτων υγιεινής διατροφής, με αυξημένη πρόσληψη τροφίμων φυτικής προέλευσης και ορθή και υπεύθυνη κατανάλωση κρέατος, λιπαρών και σακχάρων·

18. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καθορίσει καταλληλότερα συστήματα διατροφικής επισήμανσης των προϊόντων, εναρμονισμένα σε ευρωπαϊκό επίπεδο και βασισμένα στα πλέον πρόσφατα δεδομένα της επιστημονικής έρευνας· επίσης, της προτείνει να εξετάσει το ενδεχόμενο δημιουργίας μιας ευρωπαϊκής βάσης δεδομένων σχετικών με τη διατροφική αξία των τροφίμων και να θέσει σε εφαρμογή ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα επισήμανσης των τροφίμων. Για να προαχθεί η συνειδητή κατανάλωση, θα πρέπει να τεθεί ως στόχος να παρέχονται διαφανείς, πλήρεις και σαφείς πληροφορίες σχετικά με τη διατροφική ποιότητα, λαμβάνοντας υπόψη την προέλευση των προϊόντων, τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των μεταφορών και τις μεθόδους παραγωγής·

19. τονίζει, επιπλέον, ότι είναι σημαντική η υπέρβαση των μέτρων ενημερωτικής επισήμανσης, με τη βοήθεια εκπαιδευτικών δράσεων, κινήτρων και διαρθρωτικών μέτρων που ωθούν προς υπεύθυνη κατανάλωση με κριτικό πνεύμα και προάγουν ένα διατροφικό περιβάλλον υγιές και ευπρόσιτο σε όλους· προκρίνει, ως εκ τούτου, ενημερωτικές εκστρατείες και εκπαιδευτικά προγράμματα με αντικείμενο την υγιεινή διατροφή και την εκτεταμένη κατανάλωση φυτικών συστατικών και ινών· υποστηρίζει την καθιέρωση φορολογικών κινήτρων για την ενθάρρυνση των καταναλωτών να επιλέγουν μια υγιεινή και βιώσιμη διατροφή· συνιστά επίσης τη θέσπιση μέτρων με σκοπό την αποθάρρυνση της βιομηχανίας γεωργικών ειδών διατροφής να διαθέσει στην αγορά και να διαφημίζει ανθυγιεινά τρόφιμα υψηλής επεξεργασίας, με υψηλή περιεκτικότητα σε σάκχαρα, αλάτι και κορεσμένα λιπαρά·

20. υποστηρίζει τη λήψη μέτρων που διασφαλίζουν ότι η τιμή των τροφίμων αντικατοπτρίζει το πραγματικό περιβαλλοντικό και κοινωνικό τους κόστος, καθώς και ότι το εισόδημα των πρωτογενών παραγωγών θα είναι ανάλογο της εργασίας τους. Προτρέπει ως εκ τούτου, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συζητήσει με τα κράτη μέλη το ενδεχόμενο λήψης μέτρων, με σκοπό τόσο τον περιορισμό της αγοραστικής δύναμης των βιομηχανιών μεταποίησης και των εμπορών λιανικής πώλησης όσο και την ενίσχυση της διαπραγματευτικής θέσης των πρωτογενών παραγωγών, λόγω της επιστημονικά αποδεδειγμένης βλαπτικότητας για το περιβάλλον και τη δημόσια υγεία. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι είναι αποδεκτό η εξασφάλιση δίκαιης τιμής για τα προϊόντα να επιφέρει υψηλότερη τιμή για τους καταναλωτές⁽⁷⁾·

21. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καταστήσει το δικαίωμα στην τροφή έναν από τους βασικούς άξονες εφαρμογής της στρατηγικής· συνιστά τη συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές προς την κατεύθυνση βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων μέτρων (π.χ. μέσω της παροχής οικονομικής στήριξης), αλλά και μακροπρόθεσμων μέτρων (διαρθρωτικές κοινωνικές πολιτικές) εστιασμένων στην προώθηση της πρόσβασης των πιο ευάλωτων ομάδων σε ένα περισσότερο βιώσιμο σύστημα υγιεινών τροφίμων, συμβάλλοντας έτσι στην καταπολέμηση της παχυσαρκίας και του υποσιτισμού· ζητεί την κατάρτιση ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης για μετά το 2020 με σκοπό την καταπολέμηση της παιδικής παχυσαρκίας. Υπογραμμίζει ότι η οικονομική προσιτότητα των υγιεινών τροφίμων θα πρέπει να υποστηρίζεται κατά προτίμηση από άμεσες κοινωνικές πολιτικές και μέτρα, διασφαλίζοντας παράλληλα δίκαιες τιμές των προϊόντων για τους γεωργούς και τους λοιπούς εργαζόμενους του κλάδου.

⁽⁶⁾ ΣΒΑ 12: Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή.

⁽⁷⁾ Βλέπε, παραδείγματος χάρη, Willet, W., et al. (2019). *Food in the Anthropocene: the EAT–Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems* [Η τροφή στην ανθρωποκαινο εποχή: επιτροπή EAT–Lancet για υγιεινή διατροφή στο πλαίσιο βιώσιμων συστημάτων τροφίμων]. *The Lancet Commissions*, 393 (1170), σ. 447–492. Βλέπε επίσης Howard, P. et al. Βλέπε, επίσης, Howard, P. et al. *Global Meat: Social and Environmental Consequences of the Expanding Meat Industry* [Συνολική παραγωγή κρέατος: κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνέπειες της επέκτασης της βιομηχανίας κρέατος]. MIT Press, 2019.

Βιώσιμες δημόσιες προμήθειες, δημόσιες προμήθειες οικολογικών τροφίμων και εκπαιδευτικά προγράμματα

22. προτείνει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στον ρόλο των οικολογικών δημόσιων προμηθειών και των δημόσιων προμηθειών οικολογικών τροφίμων ως μέσου τόσο προαγωγής της υγιεινής και βιώσιμης διατροφής όσο και ενίσχυσης και προώθησης μιας τοπικής και βασισμένης στις περιφερειακές ιδιαιτερότητες γεωργίας, με την εξασφάλιση μεριδίων της αγοράς στους τοπικούς και τους περιφερειακούς παραγωγούς⁽⁸⁾.

23. ζητεί τη θέσπιση πιο ελαστικών κριτηρίων για τη συμπερίληψη τοπικών και περιφερειακών προϊόντων στις δημόσιες συμβάσεις, ιδίως με την εφαρμογή της αρχής του μηδενικού χιλιομέτρου στα κυκλικά των σχολείων. Τάσσεται επίσης υπέρ της υιοθέτησης αποτελεσματικού συστήματος παροχής συμβουλών ή απλοποιημένης ενωσιακής καθοδήγησης με στόχο τη σαφή διευκρίνιση στις δημόσιες αρχές του τρόπου θέσπισης κριτηρίων για την περαιτέρω ενίσχυση της βιωσιμότητας.

24. υποστηρίζει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην προσπάθεια να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη και τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές να εφαρμόζουν εκπαιδευτικά προγράμματα στα σχολεία με θέμα τη γεωργία, τη διατροφή, το περιβάλλον και το κλίμα. Θεωρεί πράγματι ότι έχει ζωτική σημασία να ενθαρρυνθεί η κατανάλωση με κριτικό πνεύμα και να προαχθεί η εκπαίδευση των νέων γενεών και των πιο ευάλωτων ομάδων στους τομείς της γεωργίας, της γαστρονομικής παράδοσης και της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης.

Μείωση και πρόληψη της σπατάλης τροφίμων, προώθηση μιας κυκλικής οικονομίας

25. ευελπιστεί ότι το εν λόγω όργανο θα διατηρήσει την προσήλωσή του στον δεσμευτικό στόχο που αποσκοπεί στη μείωση κατά το ήμισυ της σπατάλης τροφίμων έως το 2030, βάσει των έργου που επιτελείται σε συνεργασία με την πλατφόρμα της ΕΕ για την απώλεια και τη σπατάλη τροφίμων και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δώσει μεγάλη προσοχή και στήριξη στις εξόχως απόκεντρες περιοχές, δεδομένου ότι είναι πολύ σημαντικό, για να αυξηθεί η κυκλικότητα των οικονομιών τους, να βελτιωθεί η διαχείριση, η ανακύκλωση και η αξιοποίηση των αποβλήτων και των υποπροϊόντων από τους τομείς των γεωργικών προϊόντων διατροφής και της αλιείας.

26. συνιστά να γίνει μια συνολική επισκόπηση της τροφικής αλυσίδας, με τη λήψη μέτρων για τον περιορισμό της σπατάλης τροφίμων τόσο ανάντη (πρωτογενής παραγωγή), κατά τη διαδικασία επεξεργασίας, όσο και κατά τη μεταφορά και την εμπορία των ειδών διατροφής, καθώς και κατά την κατανάλωση, τόσο εντός όσο και εκτός νοικοκυριών. Προτείνει να ενθαρρυνθούν τα σουπερμάρκετ να αποθηκεύουν αποτελεσματικότερα τα προϊόντα τους και να προβλεφθούν μέτρα φορολόγησης των σουπερμάρκετ σε περίπτωση αναποτελεσματικής χρήσης των πλεονασμάτων τροφίμων. Επιπλέον, επικροτεί την πρωτοβουλία ορισμένων κρατών μελών όσον αφορά τις υποχρεωτικές δωρεές πλεονάζοντος αποθέματος.

27. ζητεί να παρέχονται πιο ενδεδειγμένες πληροφορίες ως προς την αναγραφόμενη ημερομηνία λήξης στις ετικέτες των προϊόντων διατροφής, μέσω αξιολόγησης τόσο της ημερομηνίας «ανάλογης κατά προτίμηση» όσο και της ημερομηνίας «μη εδωδιμότητας». Θεωρεί δε σημαντικές τις εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των καταναλωτών που αποσκοπούν στην εμπέδωση της ενάρετης συμπεριφοράς όσον αφορά τον περιορισμό της σπατάλης τροφίμων· συνιστά επίσης μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή εστιασμένη στην απόκτηση γνώσης και στην ενίσχυση των καινοτομιών και των ορθών πρακτικών που κάνουν την εμφάνισή τους σε πολλές αστικές περιοχές και περιφέρειες.

28. τάσσεται υπέρ της λήψης μέτρων για την προώθηση της διάδοσης μοντέλων παραγωγής βασισμένων σε διάφορες μορφές «μηδενικών αποβλήτων», επαναρησιμοποιήσιμης και κυκλικής οικονομίας καθ' όλο το μήκος της αλυσίδας, συμπεριλαμβανομένου του τομέα των πλαστικών. Τονίζει ότι οι δημόσιες συμβάσεις αποτελούν ισχυρό μέσο, με τη βοήθεια του οποίου οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές μπορούν να θέτουν πρότυπα και να κατευθύνουν την αγορά προς πιο βιώσιμα και τοπικά προϊόντα και υπηρεσίες. Προτείνει μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή, σε συνδυασμό με προγράμματα για την προώθηση ενάρετων δράσεων κυκλικότητας απευθυνόμενων σε αστικές, περιαστικές, αγροτικές και εξόχως απόκεντρες περιοχές⁽⁹⁾.

Διεθνές εμπόριο, αλληλεγγύη και βιώσιμη ανάπτυξη σε τρίτες χώρες

29. θεωρεί αναγκαίο να ακολουθείται συνολική προσέγγιση για τη μετάβαση σε βιώσιμα συστήματα γεωργικών προϊόντων διατροφής μέσω της συνεργασίας με τρίτες χώρες και των διεθνών εμπορικών πολιτικών. Τονίζει ότι η ΕΕ, ως ο μεγαλύτερος εισαγωγέας και εξαγωγέας τροφίμων σε παγκόσμιο επίπεδο έχει αυξήσει την εξάρτησή της έναντι τρίτων χωρών και έχει, μέχρι στιγμής, αναπτύξει μια εμπορική πολιτική που έρχεται σε αντίθεση με τους κοινωνικούς και τους περιβαλλοντικούς της στόχους. Συν τοις άλλοις, προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναζητήσει ενεργά λύσεις στο θέμα αυτό, ιδίως όσον αφορά τους κανόνες του διεθνούς εμπορίου γεωργικών προϊόντων, την εξέλιξη των τιμών στις αγορές της ΕΕ και τις διεθνείς αγορές, καθώς και τη βιώσιμη ισορροπία μεταξύ ζήτησης και παραγωγής κρέατος και γαλακτοκομικών προϊόντων.

⁽⁸⁾ Υπενθυμίζει και τονίζει, στο πλαίσιο αυτό, το σημείο 19 του ψηφίσματος για τα βιώσιμα τρόφιμα (ΕΕ C 313 της 22.9.2015, σ. 5) που εγκρίθηκε κατά την 113η σύνοδο ολομέλειας του Ιουλίου 2015, το οποίο «συνιστά στα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη που συμμετέχουν στη βιώσιμη παραγωγή και την υπεύθυνη κατανάλωση [...] να ενημερώνονται σχετικά με τις δυνατότητες συμπερίληψης κριτηρίων αειφορίας στις προκηρύξεις τους [...]».

⁽⁹⁾ Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί η πόλη του Μάριμπορ στη Σλοβενία, όπου αναπτύσσονται συνέργειες μεταξύ της πόλης και του αγροτικού περιβάλλοντος μέσω της μετατροπής των οργανικών αποβλήτων σε λίπασμα (πηγή: *The Role of Local and Regional Authorities in making food systems more sustainable*/Ο ρόλος των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στη βελτίωση της βιωσιμότητας των συστημάτων τροφίμων), μελέτη που εκπονήθηκε για λογαριασμό της ΕτΠ).

30. επιμένει ότι οι εμπορικές συμφωνίες πρέπει να αξιολογούνται με γνώμονα τον στόχο της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και να βασίζονται στην έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης· ζητεί την ενίσχυση των κεφαλαίων για τη βιώσιμη διαχείριση των δασών και την καταπολέμηση της αποψίλωσης, την καλή μεταχείριση των ζώων και την αποτροπή της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων⁽¹⁰⁾.

31. φρονεί ότι μια εμπορική πολιτική που δεν εξασφαλίζει ότι οι εξωτερικές αγορές οφείλουν να πληρούν τα υψηλά ευρωπαϊκά πρότυπα βιωσιμότητας και ασφάλειας των τροφίμων μπορεί να υπονομεύσει σημαντικά την εσωτερική αγορά και να θέσει σε κίνδυνο τον αγροτικό τομέα. Θεωρεί ότι οι ευρωπαϊκές εμπορικές συμφωνίες συμβάλλουν στη διασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού μεταξύ εσωτερικής και εξωτερικής αγοράς, τη διαφύλαξη της ανταγωνιστικότητας των Ευρωπαίων αγροτών και την εξασφάλιση δίκαιης ανταμοιβής τους. Ζητεί να διεξαχθούν διαπραγματεύσεις με τις τρίτες χώρες για την αυστηρή αμοιβαιότητα των προτύπων παραγωγής με την αντιστοίχιση της νομοθεσίας περί φυτοπροστασίας και περιβάλλοντος και, κατά περίπτωση, με την ανάδειξη τοπικών «προϊόντων φυσικής ωρίμανσης». Επίσης, προτείνει να ενισχυθεί ο έλεγχος των προϊόντων κατά την εισαγωγή τους στην κοινή ευρωπαϊκή αγορά και τάσσεται υπέρ της καθιέρωσης συνοριακού φόρου άνθρακα που θα εμποδίζει τις εταιρείες της ΕΕ να μεταφέρουν την παραγωγή τους σε χώρες με λιγότερο αυστηρά περιβαλλοντικά πρότυπα.

Διαχείριση, υλοποίηση, παρακολούθηση

32. συνιστά τη σταθερή προσηλωση της μελλοντικής ΚΓΠ, της ΚΑΛΠ, των επιχειρησιακών προγραμμάτων και των εθνικών στρατηγικών σχεδίων της ΚΓΠ στους στόχους που καθορίζονται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, ιδίως στο πλαίσιο των στρατηγικών «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» και «Βιοοικολογία με ορίζοντα το 2030». Εν προκειμένω, ζητεί να συμπεριληφθούν στον κανονισμό ΚΓΠ κοινός ποσοτικοποιημένος και μετρήσιμος ευρωπαϊκός στόχος για τα εθνικά στρατηγικά σχέδια που προβλέπονται στον εν λόγω κανονισμό. Προτείνει να προβλεφθούν σαφείς δείκτες αντικτύπου για τον καθορισμό στόχων και την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων. Ζητεί να αναλάβουν οι περιφέρειες πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαχείριση των στρατηγικών σχεδίων, ιδίως όσον αφορά τον δεύτερο πυλώνα. Ευελπιστεί δε ότι τα σχέδια για τη μεταρρύθμιση της ΚΓΠ θα συνεχίσουν να διαπνέονται από μια τοπική και περιφερειακή λογική·

33. εκφράζει την απογοήτευσή της επειδή, στη θέση στην οποία κατέληξε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Ιούλιο, το μερίδιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου της περιόδου 2021-2027 που αναλογεί στην ΚΓΠ μειώθηκε κατά 6,4 % σε σχέση με την τρέχουσα περίοδο. Οι φιλόδοξοι στόχοι για την οικολογική μεταστροφή της ευρωπαϊκής γεωργικής παραγωγής πρέπει να συμβαδίζουν με έναν φιλόδοξο προϋπολογισμό για την ΚΓΠ και, ιδίως, για το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης. Εκφράζει, επιπλέον, τη λύπη της καθότι οι προσπάθειες ανασυγκρότησης της ΚΓΠ σε μια πολιτική με εντονότερο προσανατολισμό προς το γενικό συμφέρον, τη βιωσιμότητα και την προστασία των πόρων δεν αντικατοπτρίζονται ακόμη σαφέστερα στους προταθέντες κανονισμούς, καθώς και επειδή οι προσεγγίσεις που έχουν υιοθετηθεί θα αποφέρουν αποτελέσματα με σημαντική καθυστέρηση λόγω των μακροχρόνιων μεταβατικών περιόδων·

34. επιδοκιμάζει την πρόθεση συμπερίληψης όλων των συντελεστών του συστήματος τροφίμων —μη εξαιρουμένων των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών και των τοπικών και των περιφερειακών αρχών— στην εφαρμογή και την παρακολούθηση της στρατηγικής· κρίνει αναγκαίο να θεσπίσει η στρατηγική οριζόντια και πολυεπίπεδα συστήματα διακυβέρνησης, ικανά να συμβάλουν στην οριζόντια λειτουργία των συναρμόδιων γενικών διευθύνσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής·

35. προτείνει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καθιερώσει στενή συνεργασία, όχι μόνο με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αλλά και με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, κατά την εφαρμογή και την παρακολούθηση αμοιτέρων των στρατηγικών.

Βρυξέλλες, 10 Δεκεμβρίου 2020.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών

Απόστολος ΤΖΙΤΖΙΚΩΣΤΑΣ

⁽¹⁰⁾ Το ίδιο αίτημα διατυπώθηκε επίσης στη γνωμοδότηση με θέμα *Εντατικοποίηση της δράσης της ΕΕ για την προστασία και την αποκατάσταση των δασών του πλανήτη* [COR-2019/04601 — εισηγητής: Roby Biver (PSE/LU)] (ΕΕ C 324 της 1.10.2020, σ. 48).